Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

16. april 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — direktiv 2005/36/EF — artikel 10 — anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer — adgang til arkitekterhvervet — uddannelsesbevis, som ikke er opført i bilag V, punkt 5.7.1 — begrebet »specifikke og særlige årsager« og begrebet »arkitekt««

I sag C-477/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesverwaltungsgericht (Tyskland) ved afgørelse af 10. juli 2013, indgået til Domstolen den 5. september 2013, i sagen:

Eintragungsausschuss bei der Bayerischen Architektenkammer

mod

Hans Angerer,

procesdeltagere:

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht,

Landesanwaltschaft Bayern als Vertreter des öffentlichen Interesses,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, L. Bay Larsen, Domstolens vicepræsident, K. Lenaerts, som fungerende dommer for Fjerde Afdeling, og dommerne K. Jürimäe (refererende dommer), J. Malenovský og A. Prechal,

generaladvokat: M. Szpunar

justitssekretær: fuldmægtig M. Aleksejev,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 9. juli 2014,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Eintragungsausschuss bei der Bayerischen Architektenkammer ved Rechtsanwälte A. Graf von Keyserlingk og J. Buntrock

* Processprog: tysk.

— Hans Angerer ved Rechtsanwalt H. Olschewski

— Landesanwaltschaft Bayern als Vertreter des öffentlichen Interesses ved C. Zappel og R. Käβ, som befuldmægtigede

— den tyske regering ved T. Henze og J. Möller, som befuldmægtigede

— den nederlandske regering ved M. Bulterman og M. de Ree, som befuldmægtigede

— den rumænske regering ved R. Haţieganu og A. Vacaru, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved G. Braun og H. Støvlbæk, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 5. november 2014,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 10, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer (EUT L 255, s. 22, og berigtigelser EUT 2007 L 271, s. 18, og EUT 2008 L 93, s. 28), som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 279/2009 af 6. april 2009 (EUT L 93, s. 11, herefter »direktiv 2005/36«).

2 Anmodningen er indgivet under en sag mellem Eintragungsausschuss bei der Bayerischen Architektenkammer (Bayerns arkitektsammenslutnings registreringsudvalg, herefter »Bayerischen Architektenkammer«) og Hans Angerer vedrørende sidstnævntes anmodning om at blive optaget i den bayerske arkitektstand.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Direktiv 2005/36 ophævede Rådets direktiv 85/384/EØF af 10. juni 1985 om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser inden for arkitekturområdet, herunder om foranstaltninger, som skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser (EFT L 223, s. 15).

4 Følgende fremgår af 17., 19. og 28. betragtning til direktiv 2005/36:

»(17) For at tage højde for alle situationer, hvor der endnu ikke er nogen bestemmelser om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer, bør den generelle ordning også omfatte tilfælde, som ikke er dækket af en særlig ordning, enten fordi det pågældende erhverv ikke er omfattet af en af disse ordninger, eller fordi ansøgeren, selv om erhvervet er omfattet af en sådan særlig ordning, af en særlig og usædvanlig årsag ikke opfylder betingelserne for at falde ind under den.

[...]

(19) Den frie bevægelighed og den gensidige anerkendelse af uddannelsesbeviser for [...] arkitekter bør være baseret på det grundlæggende princip om automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviser, hvor minimumsuddannelseskravene er harmoniseret. [...]

[...]

(28) De nationale bestemmelser på arkitekturområdet og bestemmelserne om adgang til erhvervsmæssig virksomhed som arkitekt har meget forskellig rækkevidde. I de fleste medlemsstater udøves virksomhed inden for arkitekturområdet de jure eller de facto af personer med titlen arkitekt, enten alene eller med tilføjelse af en anden titel, uden at disse personer derfor har eneret på udøvelse af disse former for virksomhed, medmindre andet er bestemt i lovgivningen. Disse former for virksomhed eller visse af dem kan ligeledes udøves af andre erhvervsudøvere, særlig ingeniører, der har fået en særlig uddannelse inden for byggeri eller bygningskunst. For at gøre dette direktiv så enkelt som muligt bør begrebet »arkitekt« anvendes for at afgrænse anvendelsesområdet for bestemmelserne om automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviser på arkitekturområdet, uden at dette berører særegenheder ved de nationale bestemmelser om denne virksomhed.«

5 Nævnte direktivs artikel 1, som har overskriften »Formål«, bestemmer følgende:

»I dette direktiv fastsættes de regler, hvorefter en medlemsstat, der på sit område kræver bestemte erhvervsmæssige kvalifikationer for adgang til eller udøvelse af et lovreguleret erhverv (i det følgende benævnt »værtsmedlemsstaten«), anerkender de erhvervsmæssige kvalifikationer, der er opnået i en eller flere andre medlemsstater (i det følgende benævnt »hjemlandet«), og som giver indehaveren af de pågældende kvalifikationer ret til dér at udøve det samme erhverv, med henblik på adgang til og udøvelse af det pågældende erhverv.«

6 Direktivets artikel 4, stk. 1, bestemmer:

»Værtsmedlemsstatens anerkendelse af de erhvervsmæssige kvalifikationer giver den begunstigede adgang til i denne medlemsstat at optage det erhverv, som han er kvalificeret til i hjemlandet, og til at udøve det på samme vilkår som landets egne statsborgere.«

7 Afsnit III i direktiv 2005/36, som har overskriften »Etableringsfrihed«, indeholder fire kapitler. Kapitel I i dette afsnit III med overskriften »Generel ordning for anerkendelse af uddannelsesbeviser« indeholder artikel 10 med følgende ordlyd:

»Dette kapitel gælder for alle erhverv, som ikke er omfattet af kapitel II og III i dette afsnit, og i følgende tilfælde, hvor en ansøger af specifikke og særlige årsager ikke opfylder kravene i disse kapitler:

a) for virksomhed som anført i bilag IV, hvis migranten ikke opfylder kravene i artikel 17, 18 og 19

b) for læger på grunduddannelsesniveau og speciallæger, for sygeplejersker med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje og for tandlæger, specialtandlæger, dyrlæger, jordemødre, farmaceuter og arkitekter, hvis migranten ikke opfylder kravene til faktisk og retmæssig erhvervserfaring som omhandlet i artikel 23, 27, 33, 37, 39, 43 og 49

c) for arkitekter, hvis migranten er i besiddelse af et uddannelsesbevis, der ikke er anført i bilag V, punkt 5.7

d) med forbehold af artikel 21, stk. 1, samt artikel 23 og 27 for læger, sygeplejersker, tandlæger, dyrlæger, jordemødre, farmaceuter og arkitekter, der er i besiddelse af et specialuddannelsesbevis, udstedt efter gennemførelse af en uddannelse, som giver adgang til en titel anført i bilag V, punkt 5.1.1, 5.2.2, 5.3.2, 5.4.2, 5.5.2, 5.6.2 og 5.7.1, og udelukkende med henblik på anerkendelse af det relevante speciale

e) for sygeplejersker med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje og for specialsygeplejersker, der er i besiddelse af et specialuddannelsesbevis, udstedt efter gennemførelse af en uddannelse, som giver adgang til en titel anført i bilag V, punkt 5.2.2, hvis migranten ansøger om anerkendelse i en anden medlemsstat, hvor det relevante erhverv udøves af specialsygeplejersker, der ikke er i besiddelse af et uddannelsesbevis som sygeplejerske med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje

f) for sygeplejersker, der ikke er i besiddelse af et uddannelsesbevis som sygeplejerske med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje, hvis migranten ansøger om anerkendelse i en anden medlemsstat, hvor det relevante erhverv udøves af sygeplejersker med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje, af specialsygeplejersker, der ikke er i besiddelse af et uddannelsesbevis som sygeplejerske med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje, eller af specialsygeplejersker, der er i besiddelse af et specialuddannelsesbevis, udstedt efter gennemførelse af en uddannelse, som giver adgang til en titel anført i bilag V, punkt 5.2.2

g) for migranter, der opfylder kravene i artikel 3, stk. 3.«

8 Under kapitel III i afsnit III i direktivet, som har overskriften »Anerkendelse på grundlag af koordinering af mindstekrav til uddannelse«, findes artikel 21, som selv har overskriften »Princippet om automatisk anerkendelse«, og som i stk. 1 bestemmer:

»Medlemsstaterne anerkender de uddannelsesbeviser for [...] arkitekter, jf. [bilag V, punkt 5.7.1], som er i overensstemmelse med de mindstekrav til uddannelse, der er omhandlet i [artikel 46], ved at give dem samme retsvirkning på deres område som de uddannelsesbeviser, de selv udsteder, for så vidt angår adgang til og udøvelse af disse former for erhvervsmæssig virksomhed.

Uddannelsesbeviserne skal være udstedt af medlemsstaternes kompetente myndigheder og i givet fald være ledsaget af det tilhørende certifikat, jf. [bilag V, punkt 5.7.1].

[...]«

9 Artikel 46 i direktiv 2005/36 med overskriften »Arkitektuddannelsen« bestemmer i stk. 1:

»Arkitektuddannelsen omfatter i alt mindst enten fire års studier på heltidsbasis eller seks års studier, hvoraf mindst tre på heltidsbasis, ved et universitet eller en tilsvarende læreanstalt. Uddannelsen skal være afsluttet med eksamen på universitetsniveau.

Uddannelsen, der skal være på universitetsniveau, og som hovedsagelig vedrører arkitektur, skal i lige grad tage hensyn til de teoretiske og praktiske sider ved arkitektuddannelsen og sikre erhvervelse af følgende kundskaber og færdigheder:

[...]«

10 Direktivets artikel 48, som har overskriften »Udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed som arkitekt«, bestemmer i stk. 1:

»Ved erhvervsmæssig virksomhed som arkitekt forstås i dette direktiv virksomhed, der sædvanligvis udøves under titlen arkitekt.«

11 Bilag V, nr. 5.7.1, til direktivet opregner for hver medlemsstat de uddannelsesbeviser, der giver adgang til arkitekterhvervet, de organer, der har beføjelser til at udstede disse beviser, og de certifikater, der ledsager beviserne.

Tysk ret

12 I henhold til Grundgesetz (den tyske forfatning) henhører arkitekterhvervet i Tyskland under delstaternes lovgivningskompetence. Artikel 4 i Gesetz über die Bayerische Architektenkammer und die Bayerische Ingenieurekammer-Bau (lov om den bayerske arkitektsammenslutning og den bayerske sammenslutning af bygningsingeniører) af 9. maj 2007 (GVBl. s. 308, herefter »BauKaG«) fastsætter følgende:

»[...]

(2) På anmodning herom skal en person optages på listen over arkitekter, såfremt den pågældende

1. har bopæl, forretningssted eller i overvejende grad udøver sit erhverv i Bayern

2.

har bestået den afsluttende eksamen på et studium

a) som er normeret til en studietid på mindst fire år, og som omfatter de i artikel 3, stk. 1, nævnte opgaver for arkitekturfaget (bygningsarbejder), eller

b) som er normeret til en studietid på mindst tre år, og som omfatter de i artikel 3, stk. 2 og 3, nævnte opgaver for faget indendørs- eller landskabsarkitektur

på en tysk højere læreranstalt, en tysk offentlig eller statslig anerkendt ingeniørskole (akademi) eller en anden ligeværdig tysk læreranstalt, og

3. efterfølgende har udført praktisk arbejde inden for det pågældende fag i mindst to år.

Til perioden med praktisk arbejde medregnes arkitektsammenslutningens erhvervsfremmende videreuddannelseskurser inden for området teknisk og økonomisk planlægning og byggeret.

[...]

(5) Betingelserne i stk. 2, første punktum, nr. 2, litra a), og nr. 3, er ligeledes opfyldt, hvis en statsborger fra en EU-medlemsstat eller en kontraherende stat i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde af specifikke og særlige årsager som omhandlet i artikel 10, litra b), c), d) og g), i direktiv [2005/36], ikke opfylder betingelserne for en anerkendelse af den pågældendes uddannelsesbeviser på grundlag af koordinering af mindstekrav til uddannelsen som omhandlet i direktiv [2005/36], såfremt betingelserne i artikel 13 i direktiv [2005/36] i øvrigt er opfyldt; uddannelser som omhandlet i artikel 12 i direktiv [2005/36] er herved sidestillet. […]

[...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

13 Siden marts 2007 har Hans Angerer, der er tysk statsborger, arbejdet i Østrig som »bygmester/projektleder«. Han bor i såvel Bayern som Østrig. Den 25. april 2008 anmodede Hans Angerer Bayerische Architektenkammer om optagelse på den bayerske arkitektsammenslutnings liste over udenlandske tjenesteudbydere.

14 På tidspunktet for denne anmodning havde han i Østrig bestået duelighedsprøven for bygmesterfaget. Han havde ligeledes i henholdsvis Tyskland og Østrig opnået andre kvalifikationer, nemlig svendeprøve i maler- og lakererfaget, prøve som driftsøkonom i håndværksfaget, mesterprøve i stukkatør, videreuddannelsesprøve som energirådgiver og afsluttende prøve for lærlinge på erhvervsuddannelsen som murer.

15 Ved afgørelse af 18. juni 2009 afviste Bayerische Architektenkammer at optage Hans Angerer på den ønskede liste. Ved afgørelse af 17. marts 2010 optog Bayerische Ingenieurekammer Bau ham derimod i et register, der føres i henhold til artikel 61, stk. 7, i Bayerische Bauordnung (den bayerske byggelov), hvorved han var berettiget til at forelægge byggeprojekter i Bayern. Hans Angerer er således ikke underlagt nogen begrænsninger i udøvelsen af sine aktiviteter som »bygmester/projektleder«, som han har opnået kvalifikationer til i Østrig.

16 Som følge af sag anlagt af Hans Angerer til prøvelse af afslaget på optagelse af 18. juni 2009 annullerede Bayerisches Verwaltungsgericht (administrativ ret i Bayern) ved dom af 22. september 2009 den pågældende afgørelse og pålagde Bayerische Architektenkammer at optage Hans Angerer på listen over udenlandske tjenesteydere.

17 Bayerische Architektenkammer appellerede denne dom til Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (øverste administrative ret i Bayern). Under appelsagen ændrede Hans Angerer, på opfordring fra retten og med Bayerische Architektenkammers samtykke, sin oprindelige påstand således, at han ansøger om at blive optaget på listen over arkitekter og ikke længere på listen over udenlandske tjenesteydere.

18 Ved dom af 20. september 2011 tog Bayerischer Verwaltungsgerichtshof Hans Angeres nye påstand til følge med den begrundelse, at forudsætningerne for en optagelse på listen over arkitekter i henhold til BauKaG's artikel 4, stk. 5, var opfyldt.

19 Bayerische Architektenkammer har iværksat »revisionsanke« ved den forelæggende ret. Sidstnævnte har anført, at BauKaG's artikel 4, stk. 5, har til formål at gennemføre direktiv 2005/36 i tysk ret. Bestemmelsen henviser særligt til direktivets artikel 10, litra c). Den forelæggende ret er således af den opfattelse, at det er afgørende i forbindelse med den sag, der er indbragt for den, at præcisere de betingelser, der pålægges ved direktivets artikel 10, litra c), ved at afgrænse indholdet af begreberne »specifikke og særlige årsager« og »arkitekt«, som findes i denne bestemmelse.

20 Hvad for det første angår begrebet »specifikke og særlige årsager«, er den forelæggende ret af den opfattelse, at de situationer, der opregnes i artikel 10, litra b)-d) og g), i direktiv 2005/36 ikke i sig selv udgør »specifikke og særlige årsager« i henhold til direktivets artikel 10, men at ansøgeren desuden skal fremføre og påvise yderligere årsager – som eventuelt beror på vedkommendes livsforløb – der har ført til, at den pågældende ikke opfylder betingelserne for en automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviserne på grundlag af koordinering af mindstekrav til uddannelsen som omhandlet i det pågældende direktiv.

21 Hvad for det andet angår begrebet »arkitekt« har den forelæggende ret anført, at i østrigsk ret er en »bygmester/projektleder« berettiget til at planlægge, beregne, lede, udføre og afbryde bygge- og anlægsarbejder. Disse kompetencer er fælles for »bygmestre/projektledere« og arkitekter. Ifølge den forelæggende ret skal det imidlertid fastsættes, om begrebet »arkitekt« i artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36 forudsætter, at migranten i oprindelsesmedlemsstaten ud over at have udøvet tekniske

aktiviteter inden for byggeplanlægning, tilsyn med bygge- og anlægsarbejder og bygværker også har arbejdet kunstnerisk skabende og har udøvet aktiviteter vedrørende byplanlægning, økonomi og i givet fald bevaringsværdige bygninger eller ville have haft tilladelse til at udøve sådanne aktiviteter efter endt uddannelse.

22 På den baggrund har Bundesverwaltungsgericht besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) a) Er »specifikke og særlige årsager« som omhandlet i direktivets artikel 10 i direktiv 2005/36 de forhold, der defineres i de derefter nævnte tilfælde [...], eller skal der ud over disse omstændigheder også foreligge »specifikke og særlige årsager«, som gør, at ansøgeren ikke opfylder de forudsætninger, der er nævnt i direktivets afsnit III, kapitel II og III?

b) Hvilken karakter skal de »specifikke og særlige årsager« have i sidstnævnte tilfælde? Skal der være tale om personlige årsager – f.eks. forhold, der hænger sammen med den pågældendes individuelle livsforløb – der gør, at migranten undtagelsesvis ikke opfylder forudsætningerne for en automatisk anerkendelse af hans uddannelse i henhold til direktivets afsnit III, kapitel III?

2) a) Forudsætter begrebet »arkitekt« i artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36, at migranten i oprindelsesmedlemsstaten ud over at have udøvet tekniske aktiviteter inden for byggeplanlægning, tilsyn med bygge- og anlægsarbejder og bygværker også har arbejdet kunstnerisk skabende og har udøvet aktiviteter vedrørende byplanlægning, økonomi og i givet fald bevaringsværdige bygninger eller ville have haft tilladelse til at udøve sådanne aktiviteter efter endt uddannelse, og i givet fald i hvilket omfang?

b) Forudsætter begrebet »arkitekt« i artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36, at migranten har en uddannelse på universitetsniveau, der hovedsagelig vedrører arkitektur i den forstand, at den ud over at omfatte tekniske spørgsmål vedrørende byggeplanlægning, tilsyn med bygge- og anlægsarbejder og bygværker også omfatter kunstnerisk skabende virksomhed og byplanlægning, økonomi og eventuelt bevaringsværdige bygninger, og i givet fald i hvilket omfang?

c) i) Er det afgørende for besvarelsen af spørgsmål 2, litra a) og b), hvorledes titlen »arkitekt« sædvanligvis anvendes i andre medlemsstater (artikel 48, stk. 1, i direktiv 2005/36)?

(ii) Eller er det tilstrækkeligt, at det fastslås, hvorledes titlen »arkitekt« sædvanligvis anvendes i oprindelsesmedlemsstaten og værtsmedlemsstaten?

(iii) Eller kan det aktivitetsspektrum, der normalt er forbundet med titlen »arkitekt« inden for Unionens område, udledes af artikel 46, stk. 1, andet afsnit, i direktiv 2005/36?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål, litra a)

23 Med det første spørgsmål, litra a), ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36 skal fortolkes således, at en ansøger, der ønsker at drage fordel af den generelle ordning om anerkendelse af uddannelsesbeviser som fastsat i direktivets afsnit III, kapitel I, ud over at være i besiddelse af et uddannelsesbevis, som ikke er opført i bilag V, nr. 5.7.1, til dette direktiv, ligeledes skal godtgøre, at der foreligger »specifikke og særlige årsager«.

24 Det skal indledningsvis bemærkes, at artikel 10 i direktiv 2005/36 fastlægger anvendelsesområdet for den generelle ordning om anerkendelse af uddannelsesbeviser som fastsat i direktivets afsnit III, kapitel I. Den pågældende ordning fastsætter, at myndighederne i værtsmedlemsstaten i hvert enkelt tilfælde undersøger de erhvervsmæssige kvalifikationer, som ansøgeren har opnået i sin oprindelsesmedlemsstat. Hvad angår arkitekter er anvendelsesområdet afgrænset i direktivets artikel 10, litra c).

25 Direktiv 2005/36 bestemmer imidlertid, således som det fremgår af 19. betragtning hertil, at hvad angår særligt arkitekterhvervet bør den gensidige anerkendelse af uddannelsesbeviser være baseret på princippet om automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviser, hvor minimumsuddannelseskravene er harmoniseret. Ordningen med automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviser reguleres ved afsnit III, kapitel III, i direktiv 2005/36.

26 I henhold til fast retspraksis skal rækkevidden af en EU-retlig bestemmelse, i det foreliggende tilfælde artikel 10 i direktiv 2005/36, både vurderes ud fra dens indhold, dens formål og dens kontekst (dom Spedition Welter, C-306/12, EU:C:2013:650, præmis 17 og den deri nævnte retspraksis).

27 Hvad angår ordlyden af artikel 10 i direktiv 2005/36 skal det bemærkes, at for så vidt angår erhverv, som i princippet henhører under ordningen med automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviser, underlægger bestemmelsens indledende sætning anvendelse af den generelle ordning med anerkendelse af disse beviser to betingelser, nemlig dels, at ansøgeren ikke opfylder de betingelser, der er fastsat for anvendelse af den automatiske ordning, dels, at der er specifikke og særlige årsager til, at ansøgeren befinder sig i denne situation.

28 Denne fortolkning er i overensstemmelse med ordlyden af 17. betragtning til direktiv 2005/36, hvorefter den generelle ordning med anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer finder anvendelse, når ansøgeren af en særlig og usædvanlig årsag ikke opfylder betingelserne for at falde ind under ordningen med automatisk anerkendelse.

29 Den indledende sætning i artikel 10 i direktiv 2005/36 følges af litra a)-g), hvori præciseres rækkevidden af hver af de to betingelser, som fastsættes heri. Disse bestemmelser finder anvendelse enten på en eller flere særlige erhverv eller tværgående på en flerhed af erhverv, der befinder sig i en særlig situation.

30 Artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36, som særligt vedrører arkitekterhvervet, omfatter en situation med særlige faktiske omstændigheder, nemlig en situation, hvori ansøgeren ikke er indehaver af et uddannelsesbevis, som er opført i bilag V, nr. 5.7.1, til dette direktiv. I henhold til direktivets artikel 21, stk. 1, er besiddelse af et uddannelsesbevis opført i dette bilag imidlertid en betingelse for anvendelse af ordningen med automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviser, fastsat i afsnit III, kapitel III, i samme direktiv, på arkitekter. Artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36 henviser dog alene til den første af de to betingelser i bestemmelsens indledende sætning, nemlig betingelsen om manglende opfyldelse af betingelserne fastsat for anvendelse af den automatiske ordning.

31 Denne omstændighed kan imidlertid ikke have til følge, at for så vidt angår arkitekter, der er indehavere af uddannelsesbeviser, som ikke er opført i bilag V, nr. 5.7.1, til direktiv 2005/36, finder den anden betingelse i den indledende sætning i direktivets artikel 10 ikke anvendelse, idet de to betingelser er kumulative.

32 Det følger heraf, at i henhold til direktivets artikel 10 skal en ansøger, der ønsker at drage fordel af den generelle ordning med anerkendelse af uddannelsesbeviser, som finder anvendelse på arkitekter, ikke alene godtgøre, at han befinder sig i den situation, der er omfattet af artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36, nemlig at han ikke er i besiddelse af et uddannelsesbevis nævnt i det pågældende bilag V, nr. 5.7.1, men ligeledes fremføre de »specifikke og særlige årsager« til, at han befinder sig i denne situation.

33 En sådan fortolkning er i overensstemmelse med EU-lovgivers intentioner, således som de fremgår af forarbejderne til direktiv 2005/36. Hvad angår dette direktivs artikel 10 nævnte Europa-Kommissionens oprindelige forslag, således som det fremgår af forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer (KOM(2002) 119 endelig) (EFT 2002 C 181 E, s. 183), hverken begrebet »specifikke og særlige årsager« eller artikel 10, litra a)-g), i direktiv 2005/36. Dette begreb og disse bestemmelser blev tilføjet på foranledning af Rådet for Den Europæiske Union i fælles holdning (EF) nr. 10/2005 fastlagt af Rådet den 21. december 2004 med henblik på vedtagelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/…/EF af … om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer (EUT 2005 C 58 E, s. 1). Det fremgår af Rådets begrundelse (EUT 2005 C 58 E, s. 119), at Rådet var af den opfattelse, at Kommissionens oprindelige forslag vedrørende direktivets artikel 10 var for vidtrækkende. Rådet har heri bl.a. præciseret, at »den generelle ordning kun [skal] gælde for erhverv, som ikke er omfattet af kapitel II og III i afsnit III, samt i de særlige tilfælde, der er anført i artikel 10, litra a)-g), i den fælles holdning, hvor ansøgeren af specifikke og særlige årsager ikke opfylder kravene fastlagt i disse kapitler, selv om han tilhører et erhverv, der er omfattet af disse kapitler«.

34 Opbygningen af og formålet med direktiv 2005/36 er endvidere til hinder for en videre fortolkning af begrebet »specifikke og særlige årsager«, hvorefter de pågældende årsager ikke udgør en selvstændig betingelse i forhold til den, der findes i direktivets artikel 10, litra c).

35 Hvad angår opbygningen af direktiv 2005/36 fremgår det for så vidt angår arkitekter af 19. betragtning til dette direktiv, at de erhvervsmæssige kvalifikationer for arkitekter anerkendes primært i henhold til ordningen med automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviser fastsat i direktivets artikel 21 og 46 samt bilag V, nr. 5.7.1.

36 Hvad angår formålet med direktiv 2005/36 fremgår det af direktivets artikel 1 og 4, at hovedformålet med den gensidige anerkendelse er, at give indehaveren af en erhvervsmæssig kvalifikation, der giver vedkommende adgang til et lovreguleret erhverv i sit hjemland, ret til i værtsmedlemsstaten at optage det erhverv, som den pågældende er kvalificeret til i hjemlandet, og til dér at udøve det på samme vilkår som værtsmedlemsstatens egne statsborgere (dom Ordre des architectes, C-365/13, EU:C:2014:280, præmis 19).

37 En fortolkning af artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36 i den retning, at bestemmelsen ikke kræver, at en ansøger, der ikke opfylder betingelserne i afsnit III, kapitel III, i dette direktiv, godtgør specifikke og særlige årsager, kan have til følge, at værtsmedlemsstaten pålægges at undersøge en ansøgers uddannelsesbeviser, skønt den pågældende ikke er i besiddelse af de nødvendige kvalifikationer til udøvelse af arkitekterhvervet i sin oprindelsesmedlemsstat, hvilket ville være i strid med direktivets formål.

38 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål, litra a), besvares med, at artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36 skal fortolkes således, at en ansøger, der ønsker at drage fordel af den generelle ordning om anerkendelse af uddannelsesbeviser som fastsat i direktivets afsnit III, kapitel I, ud over at være i besiddelse af et uddannelsesbevis, som ikke er opført i bilag V, nr. 5.7.1, til dette direktiv, ligeledes skal godtgøre, at der foreligger »specifikke og særlige årsager«.

Det første spørgsmål, litra b)

39 Med det første spørgsmål, litra b), ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvilken type omstændigheder der kan betragtes som »specifikke og særlige årsager« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36.

40 Hans Angerer, den tyske og den rumænske regering samt Kommissionen er af den opfattelse, at begrebet »specifikke og særlige årsager« henviser til omstændigheder, der vedrører mulige institutionelle og strukturelle hindringer som følger af den konkrete situation i den pågældende medlemsstat. Hans Angerer, Landesanwaltschaft Bayern als Vertreter des öffentlichen Interesses og Kommissionen har endvidere anført, at årsagerne ligeledes omfatter omstændigheder vedrørende ansøgerens personlige situation, særligt den pågældendes cv, skolegang eller begivenheder i vedkommendes privatliv. Den tyske regering har anført, at hvis sådanne omstændigheder kan udgøre »specifikke og særlige årsager«, skal man sikre sig, at ansøgeren har alle de erhvervsmæssige kundskaber, som kræves for at kunne udøve arkitekterhvervet.

41 Domstolen har i denne henseende fastslået i dom Dreessen (C-31/00, EU:C:2002:35, præmis 27 og 28), at medlemsstaterne på områder for gensidig anerkendelse af faglige kundskaber skal overholde deres forpligtelser, således som disse er fastlagt i Domstolens fortolkning af artikel 49 TEUF og 53 TEUF, når de behandler en ansøgning om tilladelse til udøvelse af arkitekterhvervet, når ansøgeren ikke kan påberåbe sig ordningen med automatisk anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer. Dette kan navnlig være tilfældet, når det opnåede uddannelsesbevis som følge af en fejl fra den pågældende medlemsstats kompetente myndigheders side ikke er blevet meddelt Kommissionen.

42 På samme måde fremgår det af dom Hocsman (C-238/98, EU:C:2000:440, præmis 23), at medlemsstaterne på området for gensidig anerkendelse af faglige kundskaber skal overholde deres forpligtelser i henhold til artikel 49 TEUF, når ansøgeren ikke kan påberåbe sig ordningen med anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer i det relevante direktiv som følge af det sted, hvor uddannelsesbeviset er opnået og ansøgerens akademiske baggrund.

43 Det fremgår af forarbejderne til direktiv 2005/36, særligt Rådets begrundelse nævnt i denne doms præmis 33, at de situationer, der var omhandlet i domme Hocsman (C-238/98, EU:C:2000:440) og Dreessen (C-31/00, EU:C:2002:35), bl.a. ligger til grund for vedtagelsen af direktivets artikel 10. Det følger heraf, at de »specifikke og særlige årsager«, der er nævnt i denne bestemmelse, kan omfatte såvel omstændigheder, der vedrører mulige institutionelle og strukturelle hindringer, som følger af den konkrete situation i den pågældende medlemsstat, som omstændigheder, der vedrører ansøgerens personlige situation.

44 For at afgrænse rækkevidden af begrebet »specifikke og særlige årsager«, skal der i øvrigt tages hensyn til formålet med direktiv 2005/36, således som nævnt i denne doms præmis 36, der består i at give indehaveren af en erhvervsmæssig kvalifikation, der giver vedkommende adgang til et lovreguleret erhverv i sit hjemland, ret til i værtsmedlemsstaten at optage det erhverv, som den pågældende er kvalificeret til i hjemlandet.

45 Henset til ovenstående bemærkninger skal det første spørgsmål, litra b), besvares med, at artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36 skal fortolkes således, at begrebet »specifikke og særlige årsager« i denne bestemmelses forstand henviser til de omstændigheder, på grund af hvilke ansøgeren ikke er i besiddelse af et uddannelsesbevis opført i bilag V, nr. 5.7.1, til direktivet, dog således, at ansøgeren ikke kan påberåbe sig den omstændighed, at vedkommende er i besiddelse af de erhvervsmæssige kvalifikationer, som i oprindelsesmedlemsstaten giver adgang til et andet erhverv end det, som den pågældende ønsker at udøve i værtsmedlemsstaten.

Det andet spørgsmål

46 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36 skal fortolkes således, at begrebet »arkitekt« i denne bestemmelse for det første skal fastlægges, henset til lovgivningen i oprindelsesmedlemsstaten, henset til lovgivningen i værtsmedlemsstaten, henset til lovgivningen i andre medlemsstater eller henset til de betingelser, der opregnes i direktivets artikel 46, og for det andet stiller krav om, at ansøgeren er i besiddelse af en

uddannelse og en erfaring, som ikke alene omfatter tekniske aktiviteter inden for byggeplanlægning, tilsyn med bygge- og anlægsarbejder og bygværker, men ligeledes aktiviteter på området for kunstnerisk skabende arbejde og byplanlægning, økonomi og i givet fald bevaringsværdige bygninger.

47 I denne henseende bemærkes, at i henhold til retspraksis vedrørende direktiv 85/384 er det den nationale lovgivning i værtsmedlemsstaten, der skal fastlægge de aktiviteter, der henhører under arkitektområdet, idet dette direktiv ikke har til formål at regulere betingelserne for adgang til arkitekterhvervet eller at definere beskaffenheden af den virksomhed, som udøves af dets medlemmer (jf. i denne retning dom Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia m.fl., C-111/12, EU:C:2013:100, præmis 42).

48 Konstateringen i foregående præmis finder analog anvendelse på ordningen for automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviser for uddannelsen som arkitekt fastsat i direktiv 2005/36. Dette fremgår særligt af 28. betragtning til dette direktiv, hvorefter begrebet »arkitekt« anvendes i dette direktiv for at afgrænse anvendelsesområdet for bestemmelserne om automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviser på arkitekturområdet, uden at dette berører særegenheder ved de nationale bestemmelser om denne virksomhed.

49 Som generaladvokaten har anført i punkt 56 i forslaget til afgørelse, forholder det sig således, at hvis EU-lovgiver ikke har villet definere begrebet »arkitekt« inden for ordningen med automatisk anerkendelse af uddannelsesbeviser fastsat ved direktiv 2005/36, har den a fortiori ikke ønsket at gøre det inden for rammerne af den generelle ordning.

50 Det skal endvidere understreges, at kravene i artikel 46 i direktiv 2005/36 ikke som sådan finder anvendelse i forbindelse med den generelle ordning om anerkendelse af uddannelsesbeviser for arkitekter. Denne bestemmelse, som er særlig for ordningen med automatisk anerkendelse på grundlag af koordinering af mindstekrav til uddannelsen, beskriver disse mindstekrav til uddannelsen.

51 Det følger heraf, at det andet spørgsmål skal besvares med, at artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36 skal fortolkes således, at begrebet »arkitekt« i denne bestemmelse skal fastlægges, henset til lovgivningen i værtsmedlemsstaten, og at bestemmelsen ikke nødvendigvis stiller krav om, at ansøgeren er i besiddelse af en uddannelse og en erfaring, som ikke alene omfatter tekniske aktiviteter inden for byggeplanlægning, tilsyn med bygge- og anlægsarbejder og bygværker, men ligeledes aktiviteter på området for kunstnerisk skabende arbejde og byplanlægning, økonomi og i givet fald bevaringsværdige bygninger.

Sagens omkostninger

52 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

1) **Artikel 10, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer, som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 279/2009 af 6. april 2009, skal fortolkes således, at en ansøger, der ønsker at drage fordel af den generelle ordning om anerkendelse af uddannelsesbeviser som fastsat i direktivets afsnit III, kapitel I, ud over at være i besiddelse af et uddannelsesbevis, som ikke er opført i bilag V, nr. 5.7.1, til dette direktiv, ligeledes skal godtgøre, at der foreligger »specifikke og særlige årsager«.**

2) **Artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36, som ændret ved forordning nr. 279/2009, skal fortolkes således, at begrebet »specifikke og særlige årsager« i denne bestemmelses forstand henviser til de omstændigheder, på grund af hvilke ansøgeren ikke er i besiddelse af et uddannelsesbevis opført i bilag V, nr. 5.7.1, til direktivet, dog således, at ansøgeren ikke kan påberåbe sig den omstændighed, at vedkommende er i besiddelse af de erhvervsmæssige kvalifikationer, som i oprindelsesmedlemsstaten giver adgang til et andet erhverv end det, som den pågældende ønsker at udøve i værtsmedlemsstaten.**

3) **Artikel 10, litra c), i direktiv 2005/36, som ændret ved forordning nr. 279/2009, skal fortolkes således, at begrebet »arkitekt« i denne bestemmelse skal fastlægges, henset til lovgivningen i værtsmedlemsstaten, og at bestemmelsen ikke nødvendigvis stiller krav om, at ansøgeren er i besiddelse af en uddannelse og en erfaring, som ikke alene omfatter tekniske aktiviteter inden for byggeplanlægning, tilsyn med bygge- og anlægsarbejder og bygværker, men ligeledes aktiviteter på området for kunstnerisk skabende arbejde og byplanlægning, økonomi og i givet fald bevaringsværdige bygninger.**

Underskrifter